

**VALOAREA PRAGMATICII ÎN DEZVOLTAREA
COMPETENȚEI DE COMUNICARE ÎN LIMBA ENGLEZĂ
LA ELEVII DIN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PROFESIONAL TEHNIC**

Angela DIMITRIU

CZU: 377.03:811.111'22

andimitriu337@gmail.com

Pregătirea profesională a elevilor din învățământul profesional tehnic este un proces complex de instruire, pe parcursul căruia ei dobândesc cunoștințe teoretice și practice necesare pentru cariera profesională. Toate sectoarele sunt importante pentru economia mondială și, totodată, sunt în dezvoltare continuă la nivel internațional. Astfel, limba străină, mai frecvent limba engleză, este studiată ca instrument care facilitează interacțiunea și comunicarea profesională la nivel global, și permite specialistului să devină competitiv pe piața muncii. Începând cu anul de studii 2017-2018, elevii din învățământul profesional tehnic (ÎPT) din Republica Moldova studiază limba engleză conform unui curriculum modernizat, adaptat meseriei și specialității studiate [1]. Pe lângă programa de liceu, în instituțiile de ÎPT, elevii studiază limba engleză aplicată, pornind de la specificul profesiei.

Considerând această premisă, studierea limbii străine în ÎPT trebuie axată, în mod particular, pe dezvoltarea competenței din perspectiva comunicativ-funcțională sau a pragmaticii comunicării. Deci se pune accent pe comunicarea socială, care are la bază o competență vădit acțională, pragmatică. Această abordare, centrată pe acțiune, stă la baza Cadrului european comun de referință pentru limbi: *învățare, predare, evaluare* (CECRL), care prevede ca cei ce învață și cei ce utilizează limbile sunt actori sociali care au de îndeplinit anumite sarcini, în anumite circumstanțe, într-un mediu și domeniu particular de activitate [2, p. 15]. Prevederile CECRL scot în evidență și valorifică aspecte de comunicare pragmatică pe care le include conceptul de competență și prin care se devansează viziunea lingvistului american N. Chomsky asupra competenței lingvistice, conform căruia aceasta este scoasă din contextul pragmatic al

vorbitorului și se reduce la „aplicarea cunoștințelor sale de limbă, la vorbirea sau audierea concretă”. Cu toate acestea, există competența pragmatică, orientată spre modalitatea de utilizare a limbii, relația dintre semnele lingvistice și vorbitori. Mulți lingviști au folosit termenul de competență în diverse contexte pentru a se referi la variate tipuri de cunoștințe și abilități. Canale și Swain (1980) au definit competența comunicativă ca o coerență a trei aspecte: competență gramaticală, competență sociolingvistică, competență discursivă și competență strategică. [3, p. 6]. Demersul lui Canale și Swain a fost continuat de studiile britanicului H.G. Widdowson, care a făcut distincție între conceptele de *cunoaștere* și *capacitate*, primul referindu-se la cunoașterea convențiilor lingvistice și sociolingvistice, celălalt la capacitatea utilizării cunoașterii pentru crearea semnificațiilor lingvistice. În studiile sale ulterioare, H.G. Widdowson explică că a cunoaște o limbă înseamnă mai mult decât a cunoaște formele lingvistice ale acesteia, ci „implică a cunoaște cum acestea interacționează din perspectivă sintactică, în calitate de purtătoare de înțeles”. Dacă prima dimensiune, cunoașterea, presupune analiza și aplicarea unor reguli numite de lingvistul britanic, funcția internă a formelor în codul lingvistic, utilizarea limbii, presupune cunoașterea modalității de abordare a gramaticii pentru exprimarea înțelesurilor adecvate contextelor diferite, adică o funcție externă. Competența reprezintă, în acest caz, mai mult decât cunoaștere, reprezintă capacitatea de a face uz de această cunoaștere în acord cu convențiile [4, p. 74-75].

Profesorul Lyle F. Bachman (1990) a sugerat că cunoașterea limbii include două tipuri de cunoștințe pe care un elev care studiază o limbă străină trebuie să le interiorizeze: *cunoașterea organizațională*, adică să știe să producă propoziții corecte și coerente și să le structureze în texte; *cunoașterea pragmatică*, care implică cunoașterea modului în care cuvintelor și pronunției li se atribuie semnificație specifică domeniului, funcționează în conformitate cu intențiile utilizatorului. Această cunoaștere este structurată în cunoștințe lexicale, cunoștințe funcționale și cunoștințe sociolingvistice. După Lyle F. Bachman, *competența pragmatică este o componentă centrală a competenței de*

comunicare care încorporează capacitatea de a folosi limba pentru a exprima o gamă largă de funcții și de a interpreta forța lor iluzionară în discurs în funcție de contextul sociocultural [5, p. 87-97].

Așadar, viziunile menționate mai sus privind competența de comunicare au ca reper pragmatica. Pragmatica se referă la cultură și comunicare, iar în cazul limbilor străine – la comunicarea interculturală. Pentru ca elevii din învățământul profesional tehnic, care studiază limba străină aplicată, să dobândească competențe pragmatice, ei trebuie să dezvolte capacități de înțelegere și comunicare într-un context internațional. Competența pragmatică înglobează aspecte de competență și cunoștințele care se folosesc în uzul lingvistic contextualizat și în interpretarea actelor ilocuționare într-o secvență discursivă. Cunoștințele pragmatice vizează cunoștințe funcționale, de prezentare, exprimare, argumentative, manipulative, euristice, imaginative, dar totodată și cunoștințe sociolingvistice, dialecte, idiomatică, referințe culturale [6, p.19]. Rolul competenței pragmatice în procesul de predare-învățare a unei limbi străine abordează aspectul „Nu învățăm din experiență. Învățăm din reflectarea asupra experienței”. În acest context, J.Dewey redă un punct de vedere simplu, dar cu o valoare considerabilă: experiența nu este sursa învățării, ci este o reflecție asupra acestei experiențe [7].

Pentru a configura o bună competență de comunicare pragmatică, e necesar ca profesorul să proiecteze un demers didactic orientat spre acest scop. În atare context, este necesar a sensibiliza elevii cu privire la importanța unei astfel de competențe în vederea stăpânirii unei limbi străine. După cum afirmă Jacob L. Mey, „Comportamentul lingvistic este comportamentul social. Oamenii vorbesc pentru că vor să se socializeze, în sensul cel mai larg posibil al lumii” [8, p. 185].

Concluzie. Competența pragmatică este o componentă a competenței de comunicare. Prin urmare, valoarea pragmatică în dezvoltarea competenței de comunicare într-o limbă străină trebuie să fie ancorată în instruirea elevilor din învățământul profesional tehnic.

Referințe:

1. <https://mecc.gov.md/ro/content/o-noua-disciplina-invatomantul-profesional-tehnic-limba-engleza-adaptata-la-meserii-si>

2. Cadrul european comun de referință pentru limbi: învățare, predare, evaluare, Diviziunea Politici lingvistice. Trad. coord. și revizuită de G. MOLODVANU. Chișinău, 2003, p. 204.
3. CANALE, M., SWAIN, M. Theoretical bases of communicative approaches to second language teaching and testing. In: *Applied Linguistics*, 1980, no.1, pp. 1-47.
4. LISNIC, A. *Teorii ale comunicării*. Editura Academiei Forțelor Aeriene "Henri Coandă", 2017, p. 305.
5. BACHMAN, Lyle F. *Fundamental Considerations in Language Testing*. Oxford: Oxford University Press, Oxford Applied Linguistics. 1990, p. 397.
6. Probleme ale științelor socioumanistice și modernizării învățământului. În: *Conferință științifică anuală a profesorilor și cercetătorilor UPS „I. Creangă”*. Seria XIX, volumul III. Chișinău, 2017, p. 257.
7. DEWEY, J. *Quote* Disponibil: <https://www.goodreads.com/quotes/664197-we-do-not-learn-from-experience-we-learn-from-reflecting>.
8. MEY, L.J. *Pragmatics: An introduction*. Oxford: Blackwell Publishers, 1993, p. 386.